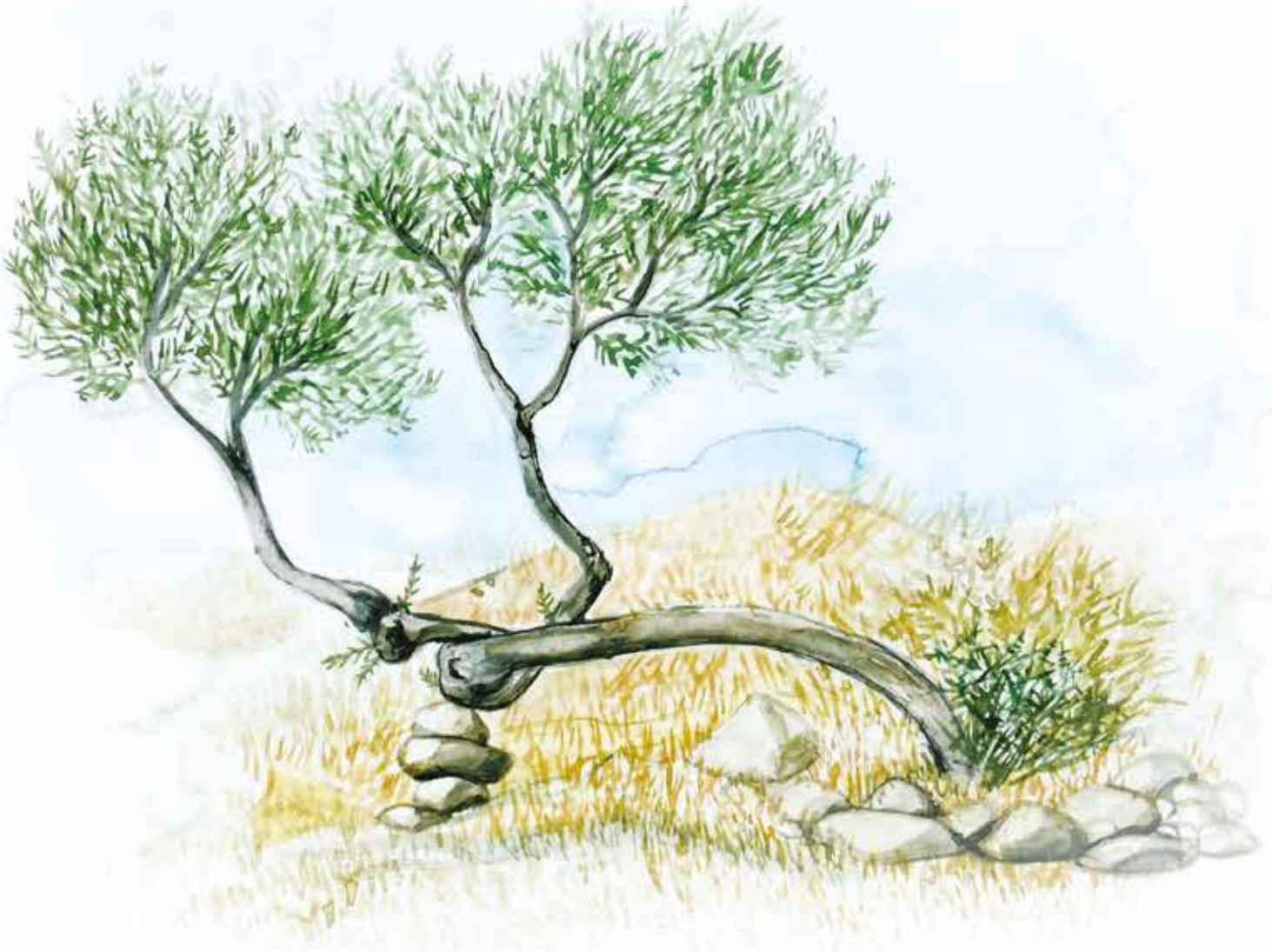

BAKIM EKONOMİLERİ VE YERYÜZÜ DEMOKRASİSİ ÜZERİNE MANİFESTO

Dr. Vandana Shiva

Çeviren: Emet Değirmenci

Çizim: Gökçe Sümerkan (Doğa Derneği)

Bakım ve karşılıklı yardımlaşma, hem doğada hem de toplumda bir bütün olarak etkileşim halinde olup içsel değerleri ve doğal haklarını paylaşan yaşamın para birimleridir.

Dünyamız ya da Gaya veya Terra Madre, zengin biyolojik çeşitliliğiyle milyarlarca yılda evrimleşmiş ve tüm yaşamı sürdüren canlı bir gezegendir. Ne ölü bir madde ne de sömürülecek ve bozulacak bir hammaddedir.

Yeryüzünün ve tüm yaşamın bakımı bizim etik ve eko-mantıksal sorumluluğumuzdur.

Yeryüzünün Bakımı Yaşam Ekonomisi, Oikonomia'dır.

Ekolojik ve sosyal çöküş ve parçalanmanın yaşandığı bir dönemde, Dünya'nın iyileştirilmesi ve yenilenmesi, insanlığın geleceğini yeniden kurmanın temelini oluşturmaktadır.

1. YERYÜZÜNÜN BAKIMI VE YERYÜZÜ HAKLARI

Tüm çeşitliliğimizle, ortak bir yaşam ağına katılan ve bu ağı paylaşan, birbirine bağlı canlı varlıklar olarak tek bir Dünya Ailesi/Topluluğu olduğumuzu kabul edelim. "Yeryüzünün Bakımı" bize yaşam ve besin sağlayan doğanın kaynaklarını, biyolojik çeşitliliğini ve ekonomisini yeniden üretmek demektir. Dünya ve ekosistemi bize nefes almamız için oksijen, su, yiyecek, giyecek, barınak ve (doğa kaynaklı) şifa ve ilaç sağlar.

Fosil yakıtlar ve petrol tarafından yönlendirilen sanayileşme/endüstrileşme, Dünya'nın canlı ekosistemlerini tahrip etmekte ve iklim değişikliğine, yaşamı sürdüren biyolojik çeşitliliğin kaybına, hastalıklara, ormanların tahrip olmasına ve bitki ve hayvan yaşamının yok olmasına yol açarak bizi yok oluşa sürüklemektedir.

Dünya'nın sınırlı kaynaklarına saygı duymak, özenli bir ekonomi ve özenli bir insanlık için esastır.

2. İNSAN ZEKASI, ÖZERKLİK, ÖZGÜRLÜK VE HAKLAR

İnsanlar çok eski zamanlardan beri Dünya'yla, biyolojik çeşitliliğiyle ve birbirleriyle birlikte var olmakta ve yaratmayı sürdürmektedir - bu durum endüstrileşmenin başlangıcından beri unutulmuş ve artık geri kazanmamız gereken bir gerçekliktir.

Tüm yaşama yönelik Kartezyen mekanistik ve ayrıştırıcı yaklaşım, insanları makinelere dönüştürmektedir. Düşünmeyen ve mekanik varlıklara, dayatılan normlara ve (reklam gibi) uyarılara göre davranan ve akılsızca tepki veren varlıklara indirgemıştır. Yüksek frekanslı teknolojiler ve dijitalleşme, beynimizi ve zekamızı uyuşturuyor ve doğuştan gelen seçme hakkımızı erozyona uğrattırıyor. Büyük veri, algoritmalar, yapay zeka (Artificial Intelligence-AI) ve robotik teknolojiler artık çiftçilerin olmadığı bir tarım, işçilerin olmadığı bir üretim, öğretmenlerin olmadığı bir eğitim ve bilgi, doktorların olmadığı bir sağlık geleceği vaat etmektedir.

Oysa özenle bakım ekonomileri, özgürlüklerimizi ve Dünya'ya, toplumlarımıza ve gelecek nesillere hizmet için çalışma haklarımızı korumak için zihinlerimizi, özerkliğimizi ve yaratıcı potansiyelimizi geri kazanmaya dayanır. Bakım ekonomileri yaratıcı özgürlüğü, adaleti ve uyumu teşvik eder.

3. TOPLUMUN YENİDEN YARATILMASI

Yaşam, doğada olduğu gibi toplumda duyarlı ve şefkatli olmayı gerektirir. Birbirinden uzak atomistik değil, ilişkiseldir. Topluluklar yerel ekonomilerin canlılık bulduğu, sağlık ve refahın iç içe geçtiği ve yeniden üretildiği yerlerdir. Saygı ve karşılıklıyla örülen ilişkiler yaratıcılığı ve refahı geliştirir. Karşılıklı birbirini kollayıp gözetlemeyi gerektiren ekonomiler uyum ve refah yaratır.

4. MÜŞTEREKLERİ GERİ KAZANMAK

Bakım ekonomileri, müştereklerin ve kamu mallarının geri kazanılmasına dayanır - yeryüzünün bakımı ve yeryüzünün ortak kaynaklarının paylaşımı: tohum ve biyoçeşitlilik, su ve toprak, gıda ve beslenme müşterekleri; ve toplumların ortak sorumlulukları, ortak haklar yoluyla evrimleştiği kamu malları ve hizmetleri: bilgi, demokrasi, sağlık, eğitim, enerji, ulaşım ve barınmadır.

Özelleştirme, patentler ve müştereklerin çitlenmesi, yeraltındaki bir kaynağı çıkarma ve açgözlülüğe dayalı bir sömürge sürecinin başarısız bir sistemidir ve özen ekonomilerinde yeri yoktur. Doğanın finansallaştırılması ve komodifikasyonu, yeryüzünü ve kaynaklarını bugün milyarlar ve onların Varlık Yönetim Fonları tarafından kontrol edilen finansal varlıklara indirgenmekte, ekolojik krizi ağırlaştırmakta ve her zaman biyoçeşitliliği ve Yeryüzünü besleyen yerli toplulukları ve küçük çiftçileri tehlikeye atmaktadır. **Toprak Ana Satılık Değildir!**

5. REKABETTEN İŞBİRLİĞİNE, AÇGÖZLÜLÜK EKONOMİLERİNDEN ÖZENLE BAKIM EKONOMİLERİNE, EKSTRAKTİF EKONOMİLERDEN DÖNÜŞ YASASININ DÖNGÜSEL EKONOMİLERİNE

İşbirliği ve sinerji, Bakım ekonomilerinin temelidir. Bakım ekonomileri Dünya'nın sınırlarına saygı duyar ve ihtiyaçları karşılamaya dayanır. Gandhi'nin bize hatırlattığı gibi **"Dünya herkesin ihtiyacına yeter, ama birkaç kişinin açgözlülüğüne yetmez"**.

Rekabet ve açgözlülük doğanın ekolojik süreçlerini ihlal ederek ekosistemlerin ve toplulukların yenilenme, yeniden oluşma ve üretme kapasitelerini yok eder.

Bakım ekonomileri döngüsel ekonomilere, vericiliğe, karşılıklılığa, paylaşım ve karşılıklılığa dayanır - Geri Dönüş Yasası.

Döngüsel ekonomiler toplum ve doğadaki yaratıcı ve yenileyici potansiyeli artırır. Bakım ekonomisi sistemleri döngüsel, yerel, katılımcı ve uyumludur ve refah ve bolluğa yol açar.

6. ÇEŞİTLİLİK VE ADEM-İ MERKEZİYETÇİLİK

Küreselleşme, dünyanın kaynakları üzerindeki kontrolün merkezileşmesine, piyasalar üzerindeki kontrolün merkezileşmesine ve kalitenin -yediğimiz yiyeceklerin ve giydiğimiz kıyafetlerin- bozulmasına yol açmıştır. Kalite özen gerektirir. Özenle Bakım ekonomileri adem-i merkezietçilik ve katılımcı demokrasi anlamına gelir ve ilişkiler ve yakınlığa dayanan katılım ve yerelleşmeyi hızlandıran kültürel ve biyolojik çeşitliliği kapsar.

7. DEMOKRASİ

Bakım Ekonomileri herkes için eşitlik, adalet ve haysiyete dayanır ve halk için, halk tarafından, halkın Yaşayan Demokrasisinin kalbinde yer alır. Hiçbir insan ya da tür vazgeçilebilir değildir.

Bakım Ekonomileri özen demektir. Herkes için gıda, herkes için sağlık, herkes için iş üretir.

Açgözlülük ekonomileri ise merkezi kontrole, tekdüzeliğe, tahakküme ve hiyerarşiler yaratmaya dayanır ve demokrasi için bir tehdittir.

Yeryüzü Demokrasisi, birbirine bağlı ve katılımcı tüm yaşamın demokrasisidir.

8. GELECEK NESİLLERİN HAKLARININ DİKKATE ALINMASI VE ÖNEMSENMESİ

Bakım Ekonomisi İlkeleri, tüm politikalar için yol gösterici ilkenin gelecek yedi neslin ihtiyaçlarının dikkate alınması ve gözetilmesi olduğu, yaşayan en eski katılımcı demokrasi olan "Iroquois Konfederasyonu"nun vizyoner Yedinci Nesil İlkesi üzerine kurulmuştur. İlke, "Her müzakeremizde, kararlarımızın gelecek yedi nesil üzerindeki etkisini göz önünde bulundurmalıyız" der.

9. SAVAŞ VE ÇATIŞMALARDAN BARIŞ VE HARMONİYE

Açgözlülük ve rekabet, kaynaklar üzerinde çatışmalar yaratır; yeryüzünün kaynakları üzerinde savaşlar ve yeryüzünü yok eden savaşlar...

Ekolojik çöküşten ve türlerin yok olmasından kaçınmak için, Dünya'ya karşı savaş durdurmalı. Ekolojik yasalara göre çalışarak, gezegensel sınırlara ve tüm türlerin ve tüm insanların haklarına saygı duyarak bir bütün olarak uyum içinde Dünya ile barış yapmalıyız.

*Çevirenin Notları (ç.n):

1. Manifestonun özü ihtiyaçlar gözetilerek ve karşılıklı dayanışma temelinde bakımı konu aldığından Özenle Bakım olarak tercüme edilmiştir..
2. İngilizcedeki Earth sözcüğü ifadenin içeriğine göre bazen yeryüzü bazen de dünyamız diye çevrilmiştir.
3. The Iroquois Confederacy: Kuzey Amerika yerlilerine özgü bir barış anlaşmasıdır. 1570-1600 yılları arasında onlarca yıl birbirleriyle savaşan kabileler Mohawk, Oneida, Onondaga, Cayuga, Seneca ve Tuscarora uluslarından oluşan 50 barış şefiyle yedi kuşağın geleceğini dikkate alarak bir barış konseyi oluşturmasına dayanır. Bu gün bu "Yedi Kuşak" konsepti özellikle ekoloji ve toplum odaklı projelerde sıkça telaffuz edilir hale gelmiştir.

Bakım Ekonomileri ve Yeryüzü Demokrasisi Üzerine Manifesto, 5 Haziran 2022 Dünya Çevre Gününde Dr. Vandana Shiva tarafından yayımlanmıştır. Metnin ingilizce orijinaline buradan ulaşabilirsiniz:

<https://navdanyainternational.org/publications/manifesto-on-economies-of-care-and-earth-democracy/>